

udtale mine private Anskuelse om de forskellige Maader, hvorpaa Forholdet mellem Kronen og dens Bøndergods kan ordnes, saa ligger det simpeltvæk deri, at jeg ikke holder af at udtale mig om en Sag, før jeg er nødsaget dertil og før det Tidspunkt er kommet, da der er Spørgsmaal om at realisere de Planer, som jeg troer at kunne sætte igjennem (Hør!). Jeg troer ikke, at man er berettiget til at mine Uttringer i denne Sag at udele, enten at jeg skulde være tilbøielig til at anerkjende Fortjenesten af Landboreformerne af 1788, eller at der fra min Side skulde være nogenformelst Uvillie mod at fuldføre det Værk, som da blev begyndt, hvad Kronens Gods angaaer. Hvad jeg har udtalt, det er om Afhændelsen af Kronens Gods i Almindelighed, og nærmest fra det Standpunkt, hvorom her handles, nemlig fra det finantstille. De Uttringer, jeg har brugt med Hensyn til Afhændelsen af Kronens Gods, have ogsaa væsentligt knyttet sig til Hovedgaardene, om hvilke der jo ogsaa er Spørgsmaal (Hør!). Den ærede Taler har erkjendt Nødvendigheden af at give Regjeringen Tid med Hensyn til Ordningen af de private Landboforhold og de Forslag, som derom maatte fremkomme; jeg troer, at man vil erkjende, at Billighed ogsaa maa tilfuge at give Regjeringen Tid med Hensyn til Kronens Gods, naar man vil erkjende, at der har været noget Rigtigt deri, at Regjeringen ikke, hvad Kronens Gods angaaer, bør foregribe den Beslutning, som maatte tages senere med Hensyn til det private. Men man vil erindre, at hverken den enkelte Minister eller Regjeringen i Almindelighed har nogen Ret til at udtale det, som man vil realisere med Hensyn til Kronens Gods; Kronens Gods, saavel dens Bøndergods som Domainegods, kan jo kun afhændes ifølge Lov, og jeg troer, det vilde være meget ubetimeligt, saalænge det Lovforslag, hvorved dette tilfuges ordnet, ikke foreligger, da at udtale hvad Regjeringen vil gjøre. Det er ikke tilstrækkeligt, hvad Ministeriet i den Henseende selv antager at være rigtigt eller tiltroer sig at kunne sætte igjennem, fordi dette Spørgsmaal frembyder saa mange Vanskeligheder, at selv da, naar Regjeringen var allermeest overbevist om, at have truffet det Rette og Billige, kunde der

endda være Grund til at antage, at det ikke vilde findes tilfredsstillende af Rigsdagen, og jeg troer, at man maa erkjende, at det vilde vække en skadelig Agitation i Gemytterne, naar Regjeringen allerede nu, uden at nogen Plan foreligger, vilde udtale sig om, hvad den vilde gjøre ved Kronens Gods (Hør!). Jeg maa imidlertid vel forvare mig imod, at der underlægges mine Uttringer den Hensigt, at jeg skulde være imod Landboreformerne, at jeg skulde være imod hvilkenformelst fordelagtig Obergang af Kronens Bøndergods til Selveiendom, naar man vil kunne vente, at det vilde gaae igjennem paa en kommende Rigsdag. Den ærede Taler maa have misforstaaet mig, naar han har opfattet det saaledes, at jeg skulde have sagt, at der var ingen Deel af Domainegodserne, som havde noget Retskrav paa at behandles udenfor de almindelige Regler, og derfor mindede mig om, at der ogsaa var Billighedshensyn, som kunde træde istedetfor Retskrav, og som der vel kunde være Anledning til at fordre gjort gjældende her, siden Regjeringen i andre Tilfælde saameget havde paaberaabt sig Billighedshensyn. Jeg har ikke sagt, at der intet Retskrav var, men jeg har erklæret, at der ikke var noget Retskrav, som var tilfidsesat, og jeg mindes klart, at jeg ved samme Leilighed sagde, at der heller ikke i den nyere Tids Domainebestyrrelse tilstededes noget Billigheds- eller Humanitets-hensyn, som Regjeringen kunde ansee sig beføiet til at tage. Jeg har heller ikke sagt, at Regjeringen ikke kunde være billig og human i sin Bestyrrelse af Domainegodset, men jeg har sagt, at det ligger i Sagens Natur, at Regjeringen ikke kunde være det i den Grad, som de meest humane Godseiere.

Da der imidlertid var begjært Afslutning af følgende Medlemmer: With, M. Drewsen, Willens, Voserup, L. Hansen, Nørgaard, Tuglede, Ditesen, C. Jensen, Jespersen, Lykke, Skau, Hermansen, Poulsen og L. Jensen, blev det Spørgsmaal, om Afslutning skulde finde Sted, sat under Afstemning, og forkastet med 44 Stemmer imod 27.

Formanden: Forinden Forhandlingerne gaae videre, turde jeg bede de ærede Medlemmer at holde sig til det, som foreligger, da